YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

16 päivänä heinäkuuta 2009 *

Asiassa C-208/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Bayerisches Landessozialgericht (Saksa) on esittänyt 15.3.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 20.4.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Petra von Chamier-Glisczinski

vastaan

Deutsche Angestellten-Krankenkasse,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari), J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus ja P. Lindh,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: P. Mengozzi,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Fülöp,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 12.6.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Petra von Chamier-Glisczinskin puoliso, jolle Petra von Chamier-Glisczinskin oikeudet ovat siirtyneet, edustajanaan Rechtsanwalt O. Kieferle,

– Saksan hallitus, asiamiehinään M. Lumma ja J. Möller,

– Norjan hallitus, asiamiehinään J. A. Dalbakk, P. Wennerås ja K. Fløistad,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään V. Kreuschitz,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.9.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1) ja sellaisena kuin se on muutettuna 5.6.2001 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1386/2001 (EYVL L 187, s. 1; jäljempänä asetus N:o 1408/71), 19 artiklan sekä EY 18, EY 39 ja EY 49 artiklan ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15.10.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna 27.7.1992 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2434/92 (EYVL L 245, s. 1; jäljempänä asetus N:o 1612/68), 10 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Petra von Chamier-Glisczinski ja Deutsche Angestellten-Krankenkasse (saksalainen toimihenkilöiden sairaskassa, jäljempänä DAK) ja joka koskee päätöstä, jolla kieltäydyttiin vastaamasta tietyistä Itävallassa sijaitsevan erityishoitolaitoksen antamaa hoitoa koskevista kuluista.

3 Petra von Chamier-Glisczinski menehtyi 20.5.2007. Hänen puolisonsa jatkaa pääasian kannetta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön oikeus

4 Asetuksen N:o 1408/71 1 artiklassa säädetään, että kyseisessä asetuksessa:

”a) ’palkatulla työntekijällä’ ja ’itsenäisellä ammatinharjoittajalla’ tarkoitetaan:

i) henkilöä, joka on pakollisen tai valinnaisen jatkuvan vakuutuksen perusteella vakuutettu yhden tai useamman palkattujen työntekijöiden tai itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmän taikka virkamiesten erityisjärjestelmän kattaman vakuutustapahtuman varalta,

– –

f) i) ’perheenjäsenellä’ tarkoitetaan henkilöä, joka määritellään tai tunnustetaan perheenjäseneksi – – lainsäädännössä, jonka perusteella etuudet annetaan, tai – –

– –

h) ’asumisella’ tarkoitetaan vakinaista oleskelua;

i) ’oleskelulla’ tarkoitetaan tilapäistä oleskelua;

– –

o) ’toimivaltaisella laitoksella’ tarkoitetaan:

i) laitosta, jossa se, jonka etua asia koskee, on vakuutettu hakiessaan etuutta;

– –

p) ’asuinpaikan laitoksella’ ja ’oleskelupaikan laitoksella’ tarkoitetaan vastaavasti laitosta, joka on toimivaltainen antamaan etuudet paikassa, jossa se, jonka etua asia koskee, asuu, ja laitosta, joka on toimivaltainen antamaan etuudet paikassa, jossa se, jonka etua asia koskee, oleskelee, tämän laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaisesti, tai jos tällaista laitosta ei ole, laitosta, jonka kyseisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen nimeää;

q) ’toimivaltaisella valtiolla’ tarkoitetaan jäsenvaltiota, jonka alueella toimivaltainen laitos sijaitsee;

– –”

5 Kyseisen asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja opiskelijoihin, jotka kuuluvat tai ovat kuuluneet yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön piiriin ja jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia tai jotka ovat valtiottomia henkilöitä tai pakolaisia, jotka asuvat jäsenvaltion alueella, sekä heidän perheenjäseniinsä tai jälkeenjääneisiinsä.”

6 Kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan asetusta N:o 1408/71 sovelletaan kaikkeen lainsäädäntöön, joka koskee sosiaaliturvan aloja, muun muassa sairausetuuksia.

7 Asetuksen N:o 1408/71 III osaston 1 luvun 2 jaksoon, jonka otsikko on ”Palkatut työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat sekä heidän perheenjäsenensä”, sisältyvässä 19 artiklassa, jonka otsikko on ”Asuminen muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa – Yleisiä sääntöjä”, säädetään seuraavaa:

”1. Palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja, joka asuu muun jäsenvaltion kuin toimivaltaisen valtion alueella ja joka täyttää toimivaltaisen valtion lainsäädännössä asetetut edellytykset etuuksien saamiseksi – – saa asuinvaltiossaan:

a) toimivaltaisen laitoksen puolesta luontoisetuudet asuinpaikan laitoksesta tämän laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaisesti ikään kuin hänet olisi vakuutettu siinä; ja

b) rahaetuudet toimivaltaisesta laitoksesta sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti. Kuitenkin toimivaltaisen laitoksen ja asuinpaikan laitoksen välisellä sopimuksella tällaiset etuudet voidaan maksaa viimeksi mainitusta laitoksesta ensiksi mainitun puolesta, toimivaltaisen valtion lainsäädännön mukaisesti.

2. Edellä 1 kohdan säännöksiä sovelletaan vastaavasti perheenjäseniin, jotka asuvat muun jäsenvaltion kuin toimivaltaisen valtion alueella, sikäli kuin heillä ei ole oikeutta tällaisiin etuuksiin sen valtion lainsäädännön mukaan, jonka alueella he asuvat.

_ _”

8 Asetuksen N:o 1408/71 samaan jaksoon sisältyvän 22 artiklan otsikko on ”Oleskelu toimivaltaisen valtion ulkopuolella – Paluu tai asuinpaikan muuttaminen toiseen

jäsenvaltioon sairauden tai äitiyden aikana – Tarve mennä toiseen jäsenvaltioon tarkoituksena saada asianmukaista hoitoa”. Kyseisessä artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Palkatulla työntekijällä tai itsenäisellä ammatinharjoittajalla, joka täyttää toimivaltaisen valtion lainsäädännössä asetetut edellytykset oikeuden saamiseksi etuuksiin – –; ja:

– –

b) joka, sen jälkeen kun hän on saanut oikeuden toimivaltaiselta laitokselta veloitettaviin etuuksiin, on saanut tältä laitokselta luvan – – muuttaa asuinpaikkansa toisen jäsenvaltion alueelle

– –

on oikeus:

i) toimivaltaisen laitoksen puolesta annettaviin luontoisetuuksiin oleskelu- tai asuinpaikan laitoksesta, sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti, ikään kuin hänet olisi vakuutettu siinä; sen kauden pituus, jonka aikana etuuksia annetaan, määrätään kuitenkin toimivaltaisen valtion lainsäädännön mukaisesti;

ii) rahaetuuksiin toimivaltaisesta laitoksesta sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti. Kuitenkin toimivaltaisen laitoksen ja oleskelu- tai asuinpaikan laitoksen välisellä sopimuksella tällaiset etuudet voidaan antaa viimeksi mainitusta laitoksesta ensiksi mainitun puolesta toimivaltaisen valtion lainsäädännön mukaisesti.

2. Edellä 1 kohdan b alakohdan mukaisesti vaadittu lupa voidaan evätä vain, jos osoitetaan, että sen, jonka etua asia koskee, liikkuminen olisi hänen terveydentilansa tai sairaanhoidon saamisen kannalta vahingollista.

– –

3. Edellä 1, 1 a ja 2 kohtaa sovelletaan vastaavasti palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan perheenjäseniin.

– –”

9 Asetuksen N:o 1408/71 36 artiklan mukaan jäsenvaltion laitoksen muun muassa kyseisen asetuksen 19 ja 22 artiklan säännösten nojalla toisen jäsenvaltion laitoksen puolesta antamat luontoisetuudet korvataan täysimääräisesti. Nämä korvaukset määritetään ja suoritetaan asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21.3.1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 (EYVL L 74, s. 1) 93–95 artiklan mukaisesti.

10 Asetuksen N:o 1612/68 10 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Seuraavilla henkilöillä on kansalaisuudesta riippumatta oltava oikeus tulla asumaan sellaisen työntekijän luokse, joka on jäsenvaltion kansalainen ja työssä toisen jäsenvaltion alueella:

a) hänen aviopuolisonsa sekä heidän jälkeläisensä, jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia;

_ _”

Saksan oikeus

11 Sosiaaliturvasta annetun lain XI osassa (Sozialgesetzbuch, jäljempänä SGB XI) säädetään hoitovakuutusjärjestelmästä (jäljempänä hoitovakuutus).

12 Saksan hallitus esitti yhteisöjen tuomioistuimen sille 12.3.2008 esittämään kirjalliseen kysymykseen antamassaan kirjallisessa vastauksessa, joka saapui yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 20.4.2008, selvityksen tietyistä tämän järjestelmän piirteistä. Tästä vastauksesta, luettuna yhdessä Euroopan yhteisöjen komission kirjallisten huomautusten kanssa, ilmenee, että tässä järjestelmässä säädetään hoitoa tarvitsevien henkilöiden hyväksi erilaisista toimenpiteistä, joita ovat SGB XI:n 36 §:ssä säädetyt luontoisetuudet (Pflegesachleistung), SGB XI:n 37 §:ssä säädetyt hoitoavustukset itse hankittuun hoitoapuun (Pflegegeld, jäljempänä hoitoavustukset), SGB XI:n 38 §:ssä

säädetyt yhdistelmäetuudet (Kombinationsleistung) sekä SGB XI:n 43 §:ssä säädetty kokopäiväinen laitoshoito (vollstationäre Pflege).

13 SGB XI:n 36 §:n nojalla henkilöillä, jotka tarvitsevat apua ja hoitoa kotonaan, on oikeus luontoisetuuksiin, joita suorittavat Pflegekassen (jäljempänä hoitokassa) kanssa sopimuksen tehneiden avohuollon palveluntarjoajien työntekijät. Kassa vastaa näiden toimenpiteiden kuluista edunsaajan hoidon tarpeen mukaan määräytyvään määrään saakka. Pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä tämä määrä oli kolmannella hoitotasolla 2 800 Saksan markkaa (DEM) (noin 1 432 euroa) kuukaudessa, ja sitä voitiin korottaa 3 750 DEM:aan (noin 1 918 euroa) saakka kuukaudessa tapauksissa, joissa vaaditaan tehokasta hoitoa. Kyseinen kassa korvaa nämä toimenpiteet eri avohoidon palveluntarjoajien kanssa tehdyssä palvelusopimuksessa määritettyjen hintojen perusteella. Kotisairaanhoito ei kuulu SGB XI:n 36 §:ssä tarkoitettuihin luontoisetuuksiin, vaan sairausvakuutus kattaa sen.

14 SGB XI:n 37 §:ssä säädetyllä hoitoavustuksella mahdollistetaan se, että hoitoa tarvitsevat henkilöt voivat saada kuukausittaisen hoitoavustuksen, jos he hankkivat tarvitsemansa avun ja hoidon itse. Edunsaaja voi käyttää avustuksen vapaasti ja siten myös sellaisten palvelujen maksamiseen, joita hoitovakuutus ei kata tai joita suorittavat henkilöt eivät kuulu sovittujen palvelujen piiriin. Myös avustuksen määrä riippuu hoidon tarpeesta. Pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä tämä määrä oli kolmannella hoitotasolla 1 300 DEM (noin 665 euroa) kuukaudessa.

15 SGB XI:n 38 §:ssä säädetään niin sanotuista yhdistelmäetuuksista, toisin sanoen SGB XI:n 36 §:ssä säädettyjen luontoisetuuksien ja SGB XI:n 37 §:ssä säädettyjen hoitoavustusten yhdistelmästä. Kyseisen 38 §:n perusteella vakuutettu, joka ei käytä kaikkia luontoisetuuksia, joihin hänellä on kyseisen 36 §:n nojalla oikeus, voi saada samanaikaisesti 37 §:n mukaista hoitoavustusta, jonka määrää pienennetään kuitenkin kyseisessä 36 §:ssä säädettyjen luontoisetuuksien käyttöprosenttia vastaavalla prosenttiosuudella. Edunsaajan tehtävänä on päättää, minkä prosenttiosuuden hän aikoo käyttää viimeksi mainituista etuuksista. Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista

asiakirjoista ilmenee, että yhdistelmäetuuksien tarkoituksena on lisätä vapautta hoidon tarpeessa olevien henkilöiden kotona annettavan avun järjestämisen osalta.

16 Hoitoa tarvitseva henkilö vastaa hoitovakuutuksen mukaiset määrät ylittävien hoitosuoritusten kuluista.

17 Lisäksi SGB XI:n 43 §:n, jonka sisältö toistetaan komission huomautuksissa, nojalla hoitoa tarvitsevilla henkilöillä on oikeus kokopäiväiseen laitoshoitoon, jos kotihoito tai osa-aikainen laitoshoito eivät ole mahdollisia tai ne eivät tule kysymykseen yksittäistapauksen erityispiirteiden vuoksi. Tässä tilanteessa hoitokassa vastaa hoitokuluista, sairaanhoitokuluista ja sosiaalihuollon kuluista kiinteällä määrällä. Tämä kuukausittainen määrä oli pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä kolmannelle hoitotasolle kuuluvien hoidon tarpeessa olevien henkilöiden osalta 2 800 DEM (noin 1 432 euroa) ja erityistapauksissa, joissa vaaditaan erittäin tehokasta hoitoa, 3 300 DEM (noin 1 688 euroa). Hoitokassa vastaa yhteensä enintään 75 prosentista hoitoa tarvitsevan henkilön erityishoitolaitoksessa tapahtuvasta oleskelusta aiheutuvista kokonaiskuluista. Vakuutetulla, joka valitsee kokopäiväisen laitoshoidon, vaikka tämä ei kyseisen kassan käsityksen mukaan ole tarpeen vakuutetun terveydentilan perusteella, on oikeus tukeen, joka vastaa SGB XI:n 36 §:ssä säädettyä enimmäismäärää sen hoitotason osalta, jolle henkilö kuuluu.

18 Lisäksi SGB XI:n 34 §:n 1 momentissa, joka sisältyy kyseisen lain yhteisiin säännöksiin, säädetään tiettyjä tilapäistä oleskelua koskevia poikkeuksia lukuun ottamatta, jotka eivät ole merkityksellisiä pääasiassa, että oikeus etuuksiin keskeytetään siltä osin kuin vakuutettu oleskelee ulkomailla. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee kuitenkin, että tätä säännöstä on luettava yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-160/96, Molenaar, 5.3.1998 (Kok., s. I-843, 39 ja 44 kohta) antaman tuomion valossa, jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että asetuksen N:o 1408/71 19 artiklan 1 kohta, 25 artiklan 1 kohta ja 28 artiklan 1 kohta ovat esteenä sille, että SGB XI:n 37 §:ssä säädetyn hoitoavustuksen kaltaisen etuuden saaminen edellyttää, että vakuutettu asuu vakuutuspaikan jäsenvaltiossa. Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista ilmenee, että Saksan viranomaiset katsovat kyseisen tuomion velvoittavan suorittamaan hoitoavustusta

Saksan ulkopuolella, kun on kyse rahana maksettavasta etuudesta, mutta ei etuuksia, jotka Saksan lain mukaan luokitellaan luontoisetuuksiksi, kuten SGB XI:n 36 tai 43 §:ssä tarkoitetut etuudet.

19 Lopuksi on todettava, että yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista ilmenee niin ikään, että SGB XI:n 72 §:n nojalla hoitokassat voivat vastata 43 §:ssä tarkoitetusta kokopäiväisestä hoidosta ainoastaan, kun on kyse erityishoitolaitoksesta, joka kuuluu sopimusjärjestelmään laissa tarkoitetulla tavalla.

Itävallan oikeus

20 On kiistatonta, että Itävallan oikeudessa ei säädetä hoidon tarpeen kattavista luontoisetuuksista etenkään sellaisten henkilöiden osalta, joiden tilanne on Petra von Chamier-Glisczinskin tilanteen kaltainen.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

21 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Münchenissä (Saksa) asuva Saksan kansalainen Petra von Chamier-Glisczinski, joka oli hoitoa tarvitseva henkilö, sai DAK:lta, joka on sosiaaliturvalaitos, jossa hänet oli vakuutettu puolisonsa kautta, SGB XI:n 38 §:ssä säädettyjä hoitovakuutuksen yhdistelmäetuuksia kolmatta hoitotasoa vastaavasti.

22 Vastauksessaan, jonka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin antoi sille työjärjestyksen 104 artiklan 5 kohdan nojalla tehtyyn pyyntöön esittää selvennyksiä, kyseinen

tuomioistuin toimitti yhteisöjen tuomioistuimelle kaksi kirjettä, jotka saapuivat yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 11.4.2008 ja 18.4.2008 ja joista toinen oli pääasian valittajalta ja toinen DAK:lta.

23 Pääasian valittajan kirjeessä todetaan muun muassa, että Petra von Chamier-Glisczinskin puoliso työskenteli Saksassa palkatussa työssä ajanjaksolla 1.3.1987–30.6.2002 mutta että hänet vapautettiin velvollisuudesta suorittaa tosiasiallisesti työtehtäviä vuoden 2001 elokuusta lähtien hänen työsopimuksensa päättämistä koskevalla sopimuksella. Vastatessaan suullisen käsittelyn aikana yhteisöjen tuomioistuimen esittämiin tiettyihin kysymyksiin Petra von Chamier-Glisczinskin puoliso täsmensi muun muassa, että tämä sopimus tehtiin erityisesti siitä syystä, että hän arvioi, ettei hän voinut enää taata kotonaan puolisonsa tilan edellyttämää hoitoa.

24 Ennakkoratkaisupyynnöstä sekä yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista ilmenee, että Petra Chamier-Glisczinskin puoliso oli pyytänyt DAK:lta pääasiallisesti, että hoitovakuutukseen perustuvat etuudet, joihin Petra Chamier-Glisczinskillä oli oikeus Saksan lainsäädännön perusteella, annettaisiin SGB XI:n 43 §:ssä säädetyn kokopäiväisen laitoshoidon muodossa Itävallassa sijaitsevassa hoitolaitoksessa, jossa hän halusi oleskella (jäljempänä 27.8.2001 tehty pyyntö). Hän tarkensi suullisen pääkäsittelyn aikana tältä osin, että koska hänen tarkoituksenaan oli ostaa Salzburgin (Itävalta) lähellä sijaitseva yritys oman liiketoiminnan aloittamiseksi, hän halusi sijoittaa puolisonsa kyseisen kaupungin läheisyydessä sijaitsevaan hoitolaitokseen.

25 DAK hylkäsi 27.8.2001 tehdyn pyynnön 31.8.2001 tekemällään päätöksellä, jossa hylkäämistä perusteltiin muun muassa sillä, että senkaltaisessa tilanteessa, jossa Petra von Chamier-Glisczinski oli, Itävallan lainsäädännössä ei anneta kyseisen valtion sosiaaliturvajärjestelmässä vakuutetuille henkilöille luontoisetuuksia. DAK:n mukaan Petra von Chamier-Glisczinskillä oli kuitenkin oikeus SGB XI:n 37 §:n mukaiseen kolmannen hoitotason hoitoavustukseen, jonka määrä oli 1 300 DEM kuukaudessa.

26 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Petra von Chamier-Glisczinski oleskeli 17.9.2001–18.12.2003 Itävallassa sijaitsevassa hoitolaitoksessa, jonne hän oli kyseisen pyynnön mukaan mennyt sen vuoksi, että hänen puolisonsa aikoi etsiä työtä Itävallasta.

27 Tämän tuomion 22 kohdassa mainitussa pääasian valittajan kirjeessä todetaan, että Petra von Chamier-Glisczinskin puoliso etsi töitä Itävallasta vuoden 2001 elokuusta lähtien, jotta hän ”voisi olla lähempänä puolisoaan”. Petra von Chamier-Glisczinskin puoliso totesi lisäksi suullisen pääkäsittelyn aikana, että hän vietti suurimman osan ajastaan Salzburgissa ostaakseen tämän tuomion 24 kohdassa mainitun itävaltalaisen yrityksen oman liiketoiminnan aloittamiseksi mutta säilytti asuinpaikkansa Münchenissä. Hän täsmensi kyseisen istunnon aikana lisäksi, että neuvottelut kyseisen yrityksen ostamiseksi kariutuivat vuoden 2002 helmikuussa, joten hän joutui tällöin etsimään Itävallasta palkkatyötä.

28 DAK hylkäsi 20.3.2002 tekemällään päätöksellä oikaisuvaatimuksen, joka oli esitetty sen 31.8.2001 tekemästä päätöksestä. Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista ilmenee, että tämän hylkäämispäätöksen pääasiallisena perusteena oli, että SGB XI:n 43 §:ssä säädettyä kokopäiväistä laitoshoitoa ei voida ”viedä maasta”, sillä kyse on luontoisetuudesta. DAK:n mukaan edellä mainitussa asiassa Molenaar annetun tuomion perusteella ainoastaan hoitoavustus, joka on rahaetuus, voidaan antaa Itävallassa SGB XI:n 34 §:ssä säädetystä rajoituksesta huolimatta. DAK:n mukaan Itävallassa sijaitseva erityishoitolaitos ei myöskään ollut SGB XI:ssä tarkoitettu sopimusjärjestelmään kuuluva hoitolaitos, ja kyseisen lain 43 §:ssä tarkoitettua kokopäiväistä hoitoa voidaan antaa ainoastaan hoitolaitoksissa, joista on sovittu kyseisessä laissa tarkoitetulla tavalla, myös silloin, kun ne sijaitsevat Saksan alueella.

29 Petra von Chamier-Glisczinskin puoliso täsmensi suullisen käsittelyn aikana, että vuoden 2003 lopussa hän ilmoitti liiketoiminnasta Saksassa, siirsi asuinpaikkansa Laufeniin (Saksa) ja haki puolisonsa Saksaan. Tämän tuomion 22 kohdassa mainitusta pääasian valittajan kirjeestä ilmenee, että Petra von Chamier-Glisczinskiä voitiin hoitaa vuoden 2004 heinäkuusta alkaen hoitolaitoksessa, joka sijaitsee Laufen-nimisen paikkakunnan välittömässä läheisyydessä, jossa hänen puolisonsa aloitti liiketoiminnan vuoden 2004 huhtikuussa.

30 Tämän tuomion 22 kohdassa mainitusta DAK:n kirjeestä ilmenee, että Petra von Chamier-Glisczinskin puolisolla oli DAK:ssa seuraavat vakuutukset:

– vapaaehtoinen vakuutus 30.6.2002 asti palkattuna työntekijänä

– pakollinen vakuutus 1.7.2002–18.12.2003, jolloin hänet oli rekisteröity työnhakijaksi Münchenin työnvälitystoimistossa, jolta hän sai työttömyyskorvausta, ja

– 19.12.2003 lähtien vakuutus itsenäisenä ammatinharjoittajana.

31 Sozialgericht München (Münchenin sosiaalituomioistuin) hylkäsi 11.10.2005 antamallaan tuomiolla kanteen, joka oli nostettu DAK:n 20.3.2002 tekemästä päätöksestä.

32 Pääasian valittaja toisti kyseisestä tuomiosta Bayerisches Landessozialgerichtille (Baijerin osavaltion sosiaalituomioistuin) tekemässään valituksessa vaatimuksensa, joka koski itävaltalaiseen hoitolaitokseen sijoittamisesta 17.9.2001–18.12.2003 aiheutuneiden kulujen korvaamista määrällä, joka vastaa SGB XI:n 37 §:n nojalla jo maksetun hoitoavustuksen ja SGB XI:n 43 §:ssä säädetystä kokopäiväisestä laitoshoidosta Saksan lainsäädännön mukaan maksettavan määrän erotusta.

33 Pääasian valittaja esittää perusteluinaan, että DAK:n kannalta sekä raha- että luontoisetuuksissa on tosiasiallisesti kyse rahaetuudesta, joten ei ole olemassa hyväksyttävää erottelukriteeriä luontoisetuuksien maastaviennin sulkemiseksi pois. Pääasian valittaja lisää, että kieltäydyttäessä luontoisetuuksien suorittamisesta rikotaan EY 39 artiklaa yhdessä asetuksen N:o 1612/68 10 artiklan kanssa, jota olisi analogisesti sovellettava. Lopuksi pääasian valittaja väittää, että kyse on EY 49 artiklan mukaisen palvelujen tarjoamisen vapauden vastaisesta menettelystä.

34 Näissä olosuhteissa Bayerisches Landessozialgericht on katsonut, että sen käsiteltävänä olevan riita-asian ratkaisu riippuu yhteisön oikeuden tulkinnasta, ja se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko asetuksen N:o 1408/71 19 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, tarpeen mukaan yhdessä kyseisen artiklan 2 kohdan kanssa ja ottaen huomioon EY 18, EY 39 ja EY 49 artikla yhdessä asetuksen N:o 1612/68 10 artiklan kanssa, tulkittava siten, että palkattu työntekijä, itsenäinen ammatinharjoittaja tai heidän perheenjäsenensä ei saa toimivaltaisen laitoksen puolesta raha- tai korvausetuuksia asuinpaikan laitoksesta, kun viimeksi mainitun laitoksen soveltamassa lainsäädännössä ei ole säädetty kyseisessä laitoksessa vakuutettujen osalta luontoisetuuksista vaan ainoastaan rahaetuuksista?

2) Jos tällaista oikeutta ei ole, onko EY 18, EY 39 tai EY 49 artikla huomioon ottaen olemassa oikeus vaatia toimivaltaiselta laitokselta kulujen vastattavaksi ottamista – etukäteen annetun luvan mukaisesti – toisessa jäsenvaltiossa tapahtuvan jatkuvan hoitokotioleskelun osalta toimivaltaisessa jäsenvaltiossa maksettavien etuuksien määrän mukaisesti?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

35 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii ensimmäisellä kysymyksellään selvittämään, onko asetusta N:o 1408/71, ottaen tarvittaessa huomioon EY 18, EY 39 ja EY 49 artikla ja asetuksen N:o 1612/68 10 artikla, tulkittava siten, että hoitoa tarvitsevalla henkilöllä, joka on vakuutettu palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan perheenjäsenenä, on oikeus etuuksiin siten, että toimivaltainen laitos suorittaa kuluista korvauksen tai vastaa niistä, silloin, kun sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmässä, jossa kyseinen henkilö asuu, ei toisin kuin toimivaltaisen jäsenvaltion soveltamassa sosiaaliturvajärjestelmässä ole säädetty luontoisetuuksien antamisesta vakuutetuille senkaltaisessa tilanteessa, josta on kyse esillä olevassa asiassa kyseisen henkilön osalta ja jossa on olemassa hoidon tarve.

36 Pääasian valittaja vetoaa tältä osin siihen, että luontoisetuus voidaan käytännössä suorittaa kuluja korvaamalla, joten ei ole olemassa estettä sille, että tällainen etuus viedään maasta, ja vakuutetulla on toimivaltaiseen laitokseen nähden oikeus siihen, että vastaavista kuluista vastataan sen suuruisena kuin ne on korvattava kyseisen laitoksen jäsenvaltiossa.

37 Saksan ja Norjan hallitukset sekä komissio katsovat sen sijaan, että asetuksen N:o 1408/71 19 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa tehdään selvä ero luontoisetuuksien ja rahaetuuksien välillä ottamalla käyttöön kaksiosainen mekanismi, jonka mukaan palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja saa asuinvaltiossa yhtäältä luontoisetuuksia asuinpaikan laitokseen sovellettavan lainsäädännön perusteella ja toisaalta rahaetuuksia toimivaltaiseen laitokseen sovellettavan lainsäädännön perusteella. Näin ollen asuinpaikan muuttaminen toiseen jäsenvaltioon voi johtaa sosiaaliturvaetuuksia koskevan oikeuden menettämiseen kokonaan tai osittain. Itävallan oikeudessa säädetään niiden henkilöiden osalta, jotka ovat sellaisessa tilanteessa kuin Petra von Chamier-Glisczinski, ainoastaan rahaetuuksista mutta ei luontoisetuuksista, joten pääasian valittaja ei voi nyt esillä olevassa asiassa vedota

asetuksen N:o 1408/71 19 artiklan 1 kohtaan vaatiakseen tiettyjen Itävallassa sijaitsevassa erityishoitolaitoksessa aiheutuneiden kulujen korvaamista.

38 Tältä osin on ensinnäkin muistettava, että asetuksen N:o 1408/71 2 artiklan 1 kohdan mukaan kyseistä asetusta sovelletaan muun muassa palkattuihin työntekijöihin tai itsenäisiin ammatinharjoittajiin, jotka ovat tai ovat olleet yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön alaisia ja jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia, sekä heidän perheenjäseniinsä ja jälkeenjääneisiinsä. Kyseisen asetuksen 1 artiklan a alakohdan i alakohdan mukaan ”palkatulla työntekijällä” ja ”itsenäisellä ammatinharjoittajalla” tarkoitetaan muun muassa henkilöä, joka on pakollisen tai valinnaisen jatkuvan vakuutuksen perusteella vakuutettu yhden tai useamman palkattujen työntekijöiden tai itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmän kattaman vakuutustapahtuman varalta. Kyseisen 1 artiklan f alakohdan i alakohdan mukaan kyseisessä asetuksessa ”perheenjäsenellä” tarkoitetaan muun muassa henkilöä, joka määritellään tai tunnustetaan perheenjäseneksi lainsäädännössä, jonka perusteella etuudet annetaan.

39 Tästä seuraa, että puolisoiden von Chamier-Glisczinski kaltaiset vakuutetut henkilöt kuuluvat asetuksen N:o 1408/71 henkilölliseen soveltamisalaan. Kuten tämän tuomion 30 kohdasta nimittäin ensinnäkin ilmenee, tämän tuomion 25 ja 28 kohdassa mainittujen DAK:n niiden päätösten tekemishetkellä, joilla hylättiin kokonaisuudessaan pyydetyt etuudet ja sittemmin DAK:n alkuperäisestä päätöksestä tehty oikaisuvaatimus, Petra von Chamier-Glisczinskin puolisolla oli vapaaehtoinen vakuutus DAK:ssa. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee toiseksi niin ikään, että Petra von Chamier-Glisczinski oli vakuutettu DAK:ssa aviomiehensä kautta.

40 On lisäksi muistettava, että yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että Saksan hoitovakuutusjärjestelmässä suoritettujen etuuksien kaltaisia etuuksia on pidettävä niiden omista erityispiirteistä huolimatta asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuina ”sairausetuuksina”, sillä niillä pyritään ennen kaikkea täydentämään sairausvakuutusetuuksia, joita käsitellään hallinnollisesti yhdessä, ja parantamaan tällä tavoin hoidon tarpeessa olevien henkilöiden terveydentilaa ja elämän laatua (ks. vastaavasti em. asia Molenaar, tuomion 24 ja 25 kohta).

41 Tällaiset etuudet kuuluvat näin ollen asetuksen N:o 1408/71 III osaston 1 luvun, joka sisältää 18–36 artiklan, soveltamisalaan.

42 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tältä osin esittänyt nyt käsiteltävänä olevan kysymyksen asetuksen N:o 1408/71 19 artiklan sanamuodon valossa. Kun otetaan huomioon yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja etenkin asiassa C-215/90, Twomey, 10.3.1992 annettu tuomio (Kok., s. I-1823, 18 kohta) ja asiassa C-413/99, Baumbast ja R, 17.9.2002 annettu tuomio (Kok., s. I-7091, 89 kohta), kyseistä säännöstä on luettava siten, että siinä taataan sellaisen palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan, joka asuu muun jäsenvaltion kuin toimivaltaisen jäsenvaltion alueella ja jonka tila edellyttää hoitoa asuinjäsenvaltion alueella, sekä heidän perheenjäsentensä oikeus saada toimivaltaisen jäsenvaltion kustannuksella sairauden perusteella annettuja luontoisetuuksia asuinvaltion laitoksesta.

43 Kun otetaan huomioon pääasian taustalla olevat tosiseikat, on nyt esillä olevassa asiassa kuitenkin tutkittava, onko asetuksen N:o 1408/71 19 artiklan sijaan otettava huomioon kyseisen asetuksen 22 artikla. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on muodollisesti rajoittanut tämän kysymyksen kyseisen 19 artiklan tulkintaan, tämä ei estä yhteisöjen tuomioistuinta esittämästä kyseiselle tuomioistuimelle kaikkia yhteisön oikeuden tulkintaan liittyviä seikkoja, jotka saattavat olla hyödyllisiä kansallisen tuomioistuimen arvioidessa käsiteltävänään olevaa asiaa, riippumatta siitä, onko kyseinen tuomioistuin viitannut näihin seikkoihin esittämässään kysymyksessä (ks. vastaavasti erityisesti asia C-456/02, Trojani, tuomio 7.9.2004, Kok., s. I-7573, 38 kohta; asia C-258/04, Ioannidis, tuomio 15.9.2005, Kok., s. I-8275, 20 kohta ja asia C-392/05, Alevizos, tuomio 26.4.2007, Kok., s. I-3505, 64 kohta).

44 Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista ilmenee, että ennen 27.8.2001 tehtyä pyyntöä Petra von Chamier-Glisczinski sai jo Saksan hoitovakuutusjärjestelmässä säädettyjä etuuksia SGB XI:n 38 §:ssä säädettyjen yhdistelmäetuuksien muodossa. Näin ollen näyttää siltä, että hän täytti pyynnön tekemishetkellä hoidon tarvetta koskevan edellytyksen, jonka perusteella hänellä oli oikeus kyseisessä järjestelmässä säädettyihin etuuksiin, mukaan luettuna SGB XI:n 43 §:n 1 momentissa säädettyyn kokopäiväiseen laitoshoitoon tilanteessa, jossa kotihoito tai osa-aikainen laitoshoito eivät ole mahdollisia tai ne eivät tule kysymykseen yksittäistapauksen erityispiirteiden vuoksi.

45 Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vahvistaa tämän seikan olemassaolon, se voi johtaa siihen, että otetaan huomioon asetuksen N:o 1408/71 22 artiklan 1 kohdan b alakohta ja 3 kohta. Kuten kyseisen 22 artiklan otsikosta nimittäin ilmenee, kyseisen artiklan 1 kohdan b alakohta, kun sitä luetaan yhdessä kyseisen artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa, koskee erityisesti palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan perheenjäsenen asuinpaikan muuttamista sairauden aikana toiseen jäsenvaltioon kuin toimivaltaisen laitoksen jäsenvaltioon.

46 Nyt esillä olevassa asiassa ei kuitenkaan ole tarpeellista ottaa kantaa siihen kysymykseen, onko sellaisissa tosiseikkoja koskevissa erityisissä olosuhteissa, jotka ovat pääasian taustalla, sovellettava asetuksen N:o 1409/71 19 artiklaa vai 22 artiklan 1 kohdan b alakohtaa. On nimittäin todettava, että Petra Chamier-Glisczinskin tilanteen kaltaisessa tilanteessa näillä säännöksillä käyttöönotetut mekanismit, lukuun ottamatta 22 artiklan 1 kohdan b alakohdassa vaadittua lupaa – joka voidaan evätä vain, jos osoitetaan, että sen, jonka etua asia koskee, liikkuminen olisi hänen terveydentilansa tai sairaanhoidon saamisen kannalta vahingollista –, eivät eroa merkittävällä tavalla lopputulokseltaan. Kuten tämän tuomion 42 ja 45 kohdasta nimittäin ilmenee, on niin, että vaikka 19 artikla ja 22 artiklan 1 kohdan b alakohta koskevat erilaisia tilanteita ja niiden tavoitteet ovat siksi erilaiset, näillä säännöksillä käyttöönotetuista mekanismeista molempien tavoitteena on turvata se, että palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan perheenjäsen saa muussa kuin toimivaltaisen laitoksen jäsenvaltiossa toimivaltaisen laitoksen puolesta luontoisetuudet asuinpaikan tai mahdollisen oleskelupaikan laitoksesta tämän toisen jäsenvaltion laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaisesti, sekä rahaetuudet toimivaltaisesta laitoksesta sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti joko suoraan viimeksi mainitusta laitoksesta tai sen puolesta.

47 Kuten tämän tuomion 24, 25 ja 32 kohdasta ilmenee, Petra von Chamier-Glisczinski halusi pääasiallisesti, että hän saa etuudet, jotka Saksan lainsäädännössä luokitellaan luontoisetuuksiksi ja joihin hänellä oli oikeus kyseisen lainsäädännön nojalla, hoitona, jota hänelle annettaisiin Itävallassa sijaitsevassa erityishoitolaitoksessa.

48 Asetuksen N:o 1408/71 yhteydessä luontoisetuuksien ja rahaetuuksien käsitteitä on kyllä tulkittava itsenäisesti yhteisön oikeudessa (ks. vastaavasti asia C-466/04, Acereda Herrera, tuomio 15.6.2006, Kok., s. I-5341, 29 ja 30 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin jo todennut pääasiassa kyseessä olevan hoitovakuutusjärjestelmän osalta, että hoitovakuutukseen perustuvat etuudet, jotka käsittävät asianomaisen henkilön hoidon tarpeesta aiheutuvista erityishoitolaitoksen kustannuksista vastaamisen tai niiden korvaamisen, kuuluvat asetuksen N:o 1408/71 III luvussa tarkoitettujen luontoisetuuksien käsitteen piiriin (ks. vastaavasti em. asia Molenaar, tuomion 6 ja 32 kohta sekä yhdistetyt asiat C-502/01 ja C-31/02, Gaumain-Cerri ja Barth, tuomio 8.7.2004, Kok., s. I-6483, 26 kohta) ja kyseiset etuudet käsittävät muun muassa SGB XI:n 43 §:ssä tarkoitetun kokopäiväisen laitoshoidon.

49 Näin ollen on katsottava, että etuudet, joita 27.8.2001 tehty pyyntö koski, ovat toisin kuin pääasian valittaja väittää, asetuksen N:o 1408/71 III osastossa tarkoitettuja luontoisetuuksia, vaikka ne koostuvat rahasumman maksamisesta kulujen korvaamiseksi, ja ne kuuluvat näin ollen kyseisen asetuksen tällaisia etuuksia koskevien säännösten soveltamisalaan.

50 Tässä yhteydessä on muistettava, että yhteisöjen tuomioistuin on jo tulkinnut asetuksen N:o 1408/71 19 artiklaa sillä tavalla, että vakuutettu, joka on tämän säännöksen soveltamisalaan kuuluvassa tilanteessa, saa asuinvaltiossaan luontoisetuuksia, mikäli kyseisen valtion lainsäädännössä säädetään sellaisten luontoisetuuksien maksamisesta, joilla on tarkoitus kattaa samat vakuutustapahtumat kuin toimivaltaisen valtion kyseessä olevalla vakuutuksella, riippumatta siitä, minkänimiseen erityiseen sosiaaliturvajärjestelmään tämä lainsäädäntö sisältyy (ks. vastaavasti em. asia Molenaar, tuomion 37 kohta). Tämä tulkinta vastaa sekä kyseisen 19 artiklan sanamuotoa että sen tarkoitusta, jona on sen turvaaminen, että palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja saa jäsenvaltiossa, jossa hän asuu tai oleskelee, terveydentilansa vaatimaa hoitoa samoilla edellytyksillä kuin tämän jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmässä vakuutetut henkilöt.

51 Lisäksi asetuksen N:o 1408/71 19 artiklan 2 kohdan mukaan kyseisessä asetuksessa tarkoitetut perheenjäsenet saavat luontoisetuudet toimivaltaisen valtion kustannuk-

sella asuinpaikkansa laitoksesta tämän laitoksen soveltamassa lainsäädännössä asetetuissa rajoissa ja sen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti (ks. vastaavasti asia C-451/93, Delavant, tuomio 8.6.1995, Kok., s. I-1545, 15 kohta).

52 Tämän tuomion 46 kohdasta ilmenee, että asetuksen N:o 1408/71 19 artiklassa ja 22 artiklan 1 kohdan b alakohdassa käyttöönotetut mekanismit ovat samanlaisia, joten asian on lähtökohtaisesti oltava vastaavasti myös niiden vakuutettujen osalta, jotka kuuluvat viimeksi mainitun säännöksen, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen 22 artiklan 3 kohdan kanssa, soveltamisalaan.

53 Näin ollen riippumatta siitä, onko pääasiassa sovellettava asetuksen N:o 1408/71 19 artiklaa vai 22 artiklan 1 kohdan b alakohtaa, on todettava, että näissä molemmissa säännöksissä käyttöönotettujen mekanismien mukaan silloin, kun jäsenvaltion, jossa asianomainen sosiaaliturvavakuutettu asuu, lainsäädännössä ei säädetä luontoisetuuksista sen vakuutustapahtuman kattamiseksi, jonka osalta näitä etuuksia koskevaan oikeuteen vedotaan, asetuksessa N:o 1408/71 ei sellaisenaan edellytetä etuuksien antamista toimivaltaisesta laitoksesta tai sen puolesta toimivaltaisen jäsenvaltion ulkopuolella.

54 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa asetuksen N:o 1612/68 10 artiklalla, joka mainitaan käsiteltävänä olevassa ennakkoratkaisukysymyksessä, ei voi olla vaikutusta tähän tulkintaan.

55 Toisin kuin Saksan ja Norjan hallitukset sekä komissio väittävät, asetuksen N:o 1408/71 19 ja 22 artiklaa ei kuitenkaan voida tulkita sillä tavalla, että silloin, kun asutaan muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa, sosiaaliturvavakuutetun oikeudesta luontoisetuuksiin säädettäisiin yksinomaan asuinvaltion lainsäädännössä siten, että tilanteessa, jossa tämän jälkimmäisen jäsenvaltion lainsäädännössä ei säädetä luontoisetuuksien myöntämisestä sen vakuutustapahtuman kattamiseksi, jonka osalta näitä etuuksia koskevaan oikeuteen vedotaan, näissä säännöksissä estettäisiin toimivaltaista laitosta myöntämästä tällaisia luontoisetuuksia.

56 Asetuksen N:o 1408/71 tulkinta, jonka mukaan jäsenvaltio ei saa antaa työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen laajempaa sosiaaliturvaa kuin se, joka seuraa asetuksen itsensä soveltamisesta, ylittää kyseisen asetuksen tarkoituksen ja menee samalla EY 42 artiklan päämäärien ja siinä asetettujen rajojen ulkopuolelle (ks. vastaavasti asia 69/79, Jordens-Vosters, tuomio 10.1.1980, Kok., s. 75, 11 kohta; asia 21/87, Borowitz, tuomio 5.7.1988, Kok., s. 3715, 24 kohta ja asia C-352/06, Bosmann, tuomio 20.5.2008, Kok., s. I-3827, 27–29 ja 33 kohta).

57 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että silloin kun sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmässä, jossa hoitoa tarvitseva henkilö, joka on vakuutettu asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitettuna palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan perheenjäsenenä, asuu, ei toisin kuin toimivaltaisen jäsenvaltion soveltamassa sosiaaliturvajärjestelmässä ole säädetty luontoisetuuksien antamisesta kyseisen henkilön tilanteen kaltaisissa tilanteissa, joissa on olemassa hoidon tarve, asetuksen N:o 1408/71 19 artiklassa ja 22 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ei sellaisenaan edellytetä tällaisten etuuksien antamista toimivaltaisesta laitoksesta tai sen puolesta toimivaltaisen jäsenvaltion ulkopuolella.

Toinen kysymys

58 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toinen kysymys koskee tilannetta, jossa toimivaltaisen valtion sosiaaliturvajärjestelmässä, muttei asuinvaltion sosiaaliturvajärjestelmässä, säädetään luontoisetuuksista sellaisten henkilöiden hyväksi, jotka on vakuutettu palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan perheenjäsenenä ja joiden osalta on olemassa samankaltainen hoidon tarve kuin Petra von Chamier-Glisczinskillä, ja se haluaa selvittää, ovatko EY 18, EY 39 ja EY 49 artikla esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa SGB XI:n 34 §:ssä tarkoitetun sääntelyn kaltaiselle sääntelylle, jonka perusteella toimivaltainen laitos kieltäytyy, riippumatta asetuksen N:o 1408/71 19 artiklasta tai mahdollisesti 22 artiklan 1 kohdan b alakohdasta, ottamasta vastattavaksi toistaiseksi kuluja, jotka liittyvät oleskeluun toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevassa hoitolaitoksessa, sellaiseen määrään saakka, joka vastaa etuuksia, joihin asianomaisella henkilöllä olisi oikeus, jos hän saisi saman hoidon sopimusjärjestelmään kuuluvassa hoitolaitoksessa, joka sijaitsee toimivaltaisessa valtiossa.

59 Pääasian valittaja katsoo, että luontoisetuudet hoitovakuutuksesta vakuutetun henkilön hoitamiseksi on myönnettävä EY 39 artiklan nojalla myös muissa jäsenvaltioissa kuin Saksan liittotasavallassa vähintäänkin korvauksen muodossa tai ottamalla saadusta hoidosta aiheutuvat kulut suoraan vastattaviksi saksalaista asteikkoa vastaavasti.

60 Saksan hallitus väittää sen sijaan, että samalla tavalla kuin EY:n perustamissopimuksessa ei velvoiteta muuttamaan primaarioikeuden mukaisen tulkinnan perusteella sitä johdetun oikeuden sääntöä, jonka mukaan luontoisetuuksia ei voi viedä maasta tietyissä tilanteissa, primaarioikeuteen ei sisälly suoraa oikeusperustaa, joka voisi täydentää tätä sääntöä tai korvata sen.

61 Norjan hallitus vetoaa puolestaan erityishoitolaitoksissa annettujen palveluiden erityispiirteisiin sen väitteensä perusteeksi, jonka mukaan pääasiassa ei ole olemassa oikeutta siihen, että näihin palveluihin liittyvät tietyt kulut otetaan vastattavaksi EY 39 ja EY 49 artiklan nojalla.

62 Lopuksi on todettava, että komissio väittää, että asetuksessa N:o 1408/71 säädetään pääasiassa kyseessä olevan kaltaisista tilanteista, joten vetoaminen primaarioikeuteen nyt esillä olevassa asiassa on mahdollista ainoastaan, jos kyseisen asetuksen merkitykselliset säännökset ovat lainvastaisia. Nämä säännökset eivät kuitenkaan ole pätemättömiä primaarioikeuden valossa. Primaarioikeuteen sisältyvät lainvalinta- tai yhteensovittamissäännöt ovat komission mukaan tarpeellisia etuuksien päällekkäisyyden poistamiseksi ja perusteltuja käytännön syistä.

63 Aivan ensiksi on todettava, että sekä oikeuskäytännöstä että EY 152 artiklan 5 kohdasta ilmenee, ettei yhteisön oikeus vaikuta jäsenvaltioiden toimivaltaan säätää sosiaaliturvajärjestelmistään ja antaa erityisesti säännöksiä, joilla järjestetään ja tarjotaan terveyspalveluja ja sairaanhoitoa (asia C-169/07, Hartlauer, tuomio 10.3.2009, Kok., s. I-1721, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Silloin kun alaa ei ole yhteisön säännöksillä yhdenmukaistettu, kunkin jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan näin ollen vahvistaa sosiaaliturvaetuuksien myöntämisedellytykset. Jäsenvaltioiden on kuitenkin tätä toimivaltaa käyttäessään noudatettava yhteisön oikeutta (ks. erityisesti asia C-157/99, Smits ja Peerbooms, tuomio 12.7.2001, Kok., s. I-5473, 44–46 kohta ja asia C-8/02, Leichtle, tuomio 18.3.2004, Kok., s. I-2641, 29 kohta oikeuskäytäntöviit-

tauksineen), muun muassa perustamissopimuksen määräyksiä, jotka koskevat palvelujen tarjoamisen vapautta (ks. asia C-444/05, Stamatelaki, tuomio 19.4.2007, Kok., s. I-3185, 23 kohta), työntekijöiden vapaata liikkuvuutta (ks. asia C-228/07, Petersen, tuomio 11.9.2008, Kok., s. I-6989, 42 kohta) tai jokaiselle Euroopan unionin kansalaiselle tunnustettua vapautta liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella (ks. asia C-135/99, Elsen, tuomio 23.11.2000, Kok., s. I-10409, 33 kohta ja asia C-507/06, Klöppel, 21.2.2008, Kok., s. I-943, 16 kohta).

64 Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että antamalla asetuksen N:o 1408/71 neuvosto on, kun otetaan huomioon sen laaja harkintavalta tarkoituksenmukaisimpien toimenpiteiden valitsemisessa EY 42 artiklassa tarkoitetun lopputuloksen saavuttamiseksi (ks. vastaavasti erityisesti asia C-360/97, Nijhuis, tuomio 20.4.1999, Kok., s. I-1919, 30 kohta), täyttänyt lähtökohtaisesti velvollisuuden, joka seuraa sille kyseisellä artiklalla asetetusta tehtävästä toteuttaa järjestelmä, joka turvaa työntekijöille sen, että sosiaaliturvan alalla annetut kansalliset säännöt eivät muodostu heille esteeksi (ks. vastaavasti erityisesti asia C-443/93, Vougioukas, tuomio 22.11.1995, Kok., s. I-4033, 30 kohta; em. asia Molenaar, tuomion 14 kohta ja asia C-293/03, My, Kok., s. I-12013, 34 kohta). Nyt esillä olevassa asiassa ei ole väitetty, että 19 ja 22 artikla tai jokin muu asetuksen N:o 1408/71 säännös olisi pätemätön pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, ja yhteisöjen tuomioistuimelle ei myöskään ole esitetty seikkoja, jotka osoittaisivat, että asia voisi olla täten.

65 Kuten tämän tuomion 50 ja 52 kohdasta ilmenee, asetuksen N:o 1408/71 19 tai 22 artiklalla, kunkin tapauksen mukaan, käyttöönotetut mekanismit heijastavat yhteisön lainsäätäjän tahtoa suosia ratkaisua, jonka mukaan luontoisetuuksina annettavien sairausetuuksien osalta vakuutetut voivat saada jäsenvaltiossa, jossa he asuvat tai oleskelevat, terveydentilansa vaatimaa hoitoa samoilla edellytyksillä kuin tämän jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmässä vakuutetut henkilöt (ks. asetuksen N:o 1408/71 22 artiklan osalta vastaavasti myös asia C-156/01, van der Duin ja ANOZ Zorgverzekeringen, tuomio 3.7.2003, Kok., s. I-7045, 50 kohta ja asia C-145/03, Keller, tuomio 12.4.2005, Kok., s. I-2529, 45 kohta). On totta, että asetuksen N:o 1408/71 36 artiklan mukaan asuttaessa toimivaltaisen valtion ulkopuolella toimivaltainen laitos korvaa täysimääräisesti luontoisetuudet, jotka asuinvaltion laitos on antanut toimivaltaisen laitoksen puolesta muun muassa kyseisen asetuksen 19 ja 22 artiklan säännösten nojalla. Oli kuitenkin sallittua, että yhteisön lainsäätäjä käyttäessään laajaa harkintavaltaansa päätti ottamalla huomioon muun muassa mahdollisen tarpeen saada kiireellistä sairaanhoitoa toimivaltaisen valtion ulkopuolella, että se ei riippumatta

käytännöllisistä ja hallinnollisista vaikeuksista edellytä asuinpaikan laitoksen antavan luontoisetuuksia toimivaltaisen laitoksen soveltaman sellaisen lainsäädännön mukaisesti, jota asuinpaikan laitos ei välttämättä tunne.

66 Näin ollen yhteisöjen tuomioistuimen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen antamassaan vastauksessa esittämä tulkinta asetuksesta N:o 1408/71 on ymmärrettävä niin, ettei se rajoita ratkaisua, joka johtuu mahdollisesta primaarioikeuden määräysten soveltamisesta (ks. analogisesti em. asia Acereda Herrera, tuomion 38 kohta). Siitä, että kansallinen toimenpide on johdetun oikeuden säännöksen, tässä tapauksessa asetuksen N:o 1408/71, mukainen, ei nimittäin välttämättä seuraa, että toimenpidettä ei tulisi arvioida perustamissopimuksen määräysten perusteella (ks. vastaavasti asia C-158/96, Kohll, tuomio 28.4.1998, Kok., s. I-1931, 25 kohta ja asia C-372/04, Watts, tuomio 16.5.2006, Kok., s. I-4325, 47 kohta). Näin ollen asetuksen N:o 1408/71 19 tai 22 artiklan mahdollinen sovellettavuus pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen tilanteeseen ei sellaisenaan sulje pois sitä, että se, jota asia koskee, voi vaatia primaarioikeuden nojalla, että tietyt kulut, jotka liittyvät toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevassa hoitolaitoksessa saatuun hoitoon, otetaan vastattavaksi eri edellytyksin kuin kyseisissä artikloissa säädetään (ks. analogisesti asia C-368/98, Vanbraekel ym., tuomio 12.7.2001, Kok., s. I-5363, 37–53 kohta ja em. asia Watts, tuomion 48 kohta).

67 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 21–30 kohdassa esitetyt asiakirja-aineistosta ilmenevät seikat, nyt esillä olevassa asiassa on arvioitava ensin, kuuluuko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tilanne toisessa ennakkoratkaisukysymyksessä viitattujen määräysten, eli EY 18, EY 39 ja EY 49 artiklan, soveltamisalaan. Saksan ja Norjan hallitukset sekä komissio esittävät tältä osin epäilyksiä EY 39 ja EY 49 artiklan sovellettavuudesta ennakkoratkaisupyynnössä esitettyjen tosiseikkojen ja niiden vastausten valossa, jotka on annettu tämän tuomion 22 kohdassa mainittuun pyyntöön esittää selvennyksiä. Norjan hallitus ja komissio katsovat lisäksi, että yhteisöjen tuomioistuimen ei pitäisi vastata tähän kysymykseen EY 18 artiklan valossa.

68 Aivan ensiksi on muistettava EY 39 artiklan sovellettavuudesta, että ”työntekijän” käsite ei ole yhteisön oikeudessa aina samansisältöinen, vaan se vaihtelee kulloinkin sovellettavan oikeudenalan mukaan (ks. erityisesti asia C-543/03, Dodl ja Oberhollenzer, tuomio 7.6.2005, Kok., s. I-5049, 27 kohta). Näin ollen EY 39 artiklassa ja asetuksessa N:o 1612/68 käytetty työntekijän käsite ei välttämättä ole yhtenevä EY 42 artiklan ja asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalalla käytetyn käsitteen kanssa (ks. erityisesti asia C-85/96, Martínez Sala, tuomio 12.5.1998, Kok., s. I-2691, 31, 32, 35 ja 36 kohta).

69 EY 39 artiklan osalta yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseisessä määräyksessä tarkoitetun ”työntekijän” käsitteellä on yhteisön oikeudessa oma merkityksensä, eikä tätä käsitettä pidä tulkita suppeasti. Työntekijänä on pidettävä jokaista, joka tekee aitoa ja todellista työtä, eikä tällöin oteta huomioon sellaista työtä, joka on niin vähäistä, että sitä on pidettävä pelkästään toisarvoisena ja liitännäisenä. Kyseisen oikeuskäytännön mukaan työsuhteelle on ominaista se, että henkilö tekee tietyn ajanjakson ajan toiselle tämän johdon alaisena suorituksia vastiketta vastaan (ks. mm. asia 66/85, Lawrie-Blum, tuomio 3.7.1986, Kok., s. 2121, Kok. Ep. VIII, s. 387, 16 ja 17 kohta; em. asia Trojani, tuomion 15 kohta ja em. asia Petersen, tuomion 45 kohta).

70 Oikeuskäytännöstä seuraa niin ikään, että myös jäsenvaltion kansalainen, joka on työnhakijana jossakin toisessa jäsenvaltiossa, kuuluu EY 39 artiklan soveltamisalaan (ks. vastaavasti asia C-292/89, Antonissen, tuomio 26.2.1991, Kok., s. I-745, Kok. Ep. XI, s. I-67, 12 ja 13 kohta; em. asia Martínez Sala, tuomion 32 kohta; asia C-138/02, Collins, tuomio 23.3.2004, Kok., s. I-2703, 57 kohta; em. asia Ioannidis, tuomion 21 kohta ja yhdistetyt asiat C-22/08 ja C-23/08, Vatsouras ja Koupatantze, tuomio 4.6.2009, Kok., s. I-4585, 36 kohta).

71 Nyt esillä olevassa asiassa Petra von Chamier-Glisczinskin puoliso kyllä toteaa, kuten ilmenee muun muassa ennakkoratkaisupyynnöstä, että tämän tuomion 25 ja 28 kohdassa mainittujen DAK:n päätösten tekemishetkellä hän oli työnhakijana Itävallassa ja hänen puolisonsa tilanne perheenjäsenenä kuului näin ollen EY 39 artiklan soveltamisalaan.

72 Kuten tämän tuomion 26, 27 ja 29 kohdasta kuitenkin ilmenee, yhteisöjen tuomioistuimella ei ole käytössään mitään seikkoja, jotka tukisivat tätä toteamusta. Kuten tämän tuomion 27 kohdasta nimittäin ilmenee, pääasian valittajan yhtäältä tämän tuomion 22 kohdassa mainitussa kirjeessään ja toisaalta suullisen käsittelyn aikana esittämät toteamukset eivät ole täysin johdonmukaisia ja niistä voidaan pikemminkin päätellä, että kyseisten DAK:n päätösten tekemishetkellä Petra von Chamier-Glisczinskin puoliso ei ryhtyessään toimiin ostaakseen Itävallassa sijaitsevan yrityksen liiketoiminnan aloittamiseksi mutta jatkaessaan asumista Saksassa käyttänyt EY 39 artiklassa turvattua oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen.

73 Näin ollen EY 39 artiklaa ei voida soveltaa kyseessä olevaan pääasiaan.

74 Seuraavaksi on todettava EY 49 artiklan osalta, että yhdenkään perustamissopimuksen määräyksen perusteella ei voida määrittää abstraktisti sitä kestoa tai toistuvuutta, jonka perusteella palvelujen tai tietynkaltaisten palvelujen tarjoamista toisessa jäsenvaltiossa ei voida enää pitää perustamissopimuksessa tarkoitettuna palvelujen suorittamisena. Perustamissopimuksessa tarkoitettu ”palvelujen” käsite voi siksi kattaa hyvinkin erilaisia palveluja mukaan lukien palvelut, joita tarjotaan pidemmän ajanjakson ajan, jopa useiden vuosien ajan (ks. vastaavasti asia C-215/01, Schnitzer, tuomio 11.12.2003, Kok., s. I-14847, 30 ja 31 kohta ja asia C-171/02, komissio v. Portugali, tuomio 29.4.2004, Kok., s. I-5645, 26 kohta).

75 Oikeuskäytännöstä seuraa, että palvelujen vapaata tarjoamista koskevat perustamissopimuksen määräykset eivät kuitenkaan sovellu tilanteeseen, jossa jäsenvaltion kansalainen muuttaa pääasiallisen asuinpaikkansa toisen jäsenvaltion alueelle pysyvästi tai joka tapauksessa ilman ennalta määrättyä kestoa saadakseen siellä palveluita tämän määräämättömän ajanjakson aikana (ks. vastaavasti asia 196/87, Steymann, tuomio 5.10.1988, Kok., s. 6159, Kok. Ep. IX, s. 771, 17 kohta; em. asia Trojani, tuomion 28 kohta; asia C-200/02, Zhu ja Chen, tuomio 19.10.2004, Kok., s. I-9925, 22 kohta sekä erityishoitolaitosten osalta asia C-70/95, Sodemare ym., tuomio 17.6.1997, Kok., s. I-3395, 38 kohta).

76 Tämän tuomion 22–24 sekä 26 ja 27 kohdassa mainittujen tietojen perusteella näyttää siltä, että Petra von Chamier-Glisczinski ei muuttanut nyt esillä olevassa asiassa Itävaltaan väliaikaisesti erityishoitolaitoksessa, johon hänet hyväksyttiin, saamansa hoidon yhteydessä. Mainituista tiedoista ilmenee, että hän oli muuttanut asuinpaikkansa pysyvästi kyseiseen jäsenvaltioon, ilman että oleskelun kestoa olisi määrätty ennalta.

77 Kuten Saksan ja Norjan hallitukset sekä komissio väittävät, nyt esillä olevaan ennakkoratkaisupyyntöön ei voida näin ollen soveltaa EY 49 artiklaa.

78 EY 39 ja EY 49 artiklan sovellettavuudesta tämän tuomion 73 ja 77 kohdassa esitettyjen toteamusten osalta on todettava, että Petra von Chamier-Glisczinskillä oli Saksan kansalaisena unionin kansalaisen asema EY 17 artiklan 1 kohdan nojalla.

79 Mennessään Itävaltaan ja asettuessaan sinne Petra von Chamier-Glisczinski käytti hänelle EY 18 artiklan 1 kohdassa määrättyjä oikeuksia. Hänen tilanteensa kaltainen tilanne kuuluu siksi sen oikeuden soveltamisalaan, joka koskee unionin kansalaisten vapaata liikkuvuutta ja vapaata oleskelua toisen jäsenvaltion kuin sen valtion alueella, jonka kansalaisia he ovat.

80 Näin ollen pääasiassa kyseessä olevaa tilannetta on tarkasteltava ottamalla huomioon ne oikeudet, jotka Petra von Chamier-Glisczinskin kaltainen hoitoa tarvitseva henkilö voi johtaa unionin kansalaisena EY 18 artiklan 1 kohdasta.

81 Kyseisen määräyksen mukaan jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, jollei perustamissopimuksessa määrätyistä tai sen soveltamisesta annetuissa säännöksissä säädetyistä rajoituksista ja ehdoista muuta johdu.

82 Oikeuskäytännöstä seuraa tältä osin, että mahdollisuudet, jotka perustamissopimuksessa annetaan unionin kansalaisten liikkumisen osalta, eivät saisi täyttä vaikutustaan, jos niiden käyttäminen saataisiin tehdä jäsenvaltion kansalaiselle vähemmän houkuttelevaksi sillä tavalla, että hänen oleskelulleen jossain toisessa jäsenvaltiossa asetetaan esteitä hänen lähtövaltionsa lainsäädännössä, joka on hänelle epäedullinen pelkästään sen vuoksi, että hän on käyttänyt näitä mahdollisuuksiaan (ks. yhdistetyt asiat C-11/06 ja C-12/06, Morgan ja Bucher, tuomio 23.10.2007, Kok., s. I-9161, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia C-221/07, Zablocka-Weyhermüller, tuomio 4.12.2008, Kok., s. I-9029, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

83 Nyt esillä olevassa asiassa on kyllä kiistatonta, että Petra von Chamier-Glisczinski oli Itävallassa sijaitsevaan hoitolaitokseen, josta ei ollut sovittu SGB XI:n 72 §:ssä tarkoitetulla tavalla, muuttamisen jälkeen kyseisessä laissa tarkoitettujen luontoissuoritusten osalta epäedullisemmassa asemassa kuin missä hän olisi ollut, jos hän olisi pyytänyt kyseisen lain 43 §:ssä tarkoitettua kokopäiväistä laitoshoitoa sopimusjärjestelmään kuuluvasta hoitolaitoksesta, joka sijaitsee Saksassa.

84 On kuitenkin niin, että EY 42 artiklassa määrätään jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen yhteensovittamisesta eikä niiden yhdenmukaistamisesta, joten kyseisellä määräyksellä ei puututa eri jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien aineellisiin ja menettelyllisiin eroihin ja siten eroihin näiden järjestelmien piirissä vakuutettujen henkilöiden oikeuksien osalta (ks. vastaavasti työntekijöiden vapaan liikkuvuuden osalta asia 41/84, Pinna, tuomio 15.1.1986, Kok., s. 1, Kok. Ep. VIII, s. 369, 20 kohta; asia C-340/94, de Jaeck, tuomio 30.1.1997, Kok., s. I-461, 18 kohta ja asia C-221/95, Hervein ja Hervillier, tuomio 30.1.1997, Kok., s. I-609, 16 kohta).

85 Näin ollen EY 18 artiklan 1 kohta ei voi taata vakuutetulle, että muuttaminen toiseen jäsenvaltioon olisi sosiaaliturvan ja erityisesti sairausetuuksien kannalta neutraalia (ks. EY 39 artiklan osalta analogisesti yhdistetyt asiat C-393/99 ja C-394/99, Hervein ym., tuomio 19.3.2002, Kok., s. I-2829, 51 kohta ja asia C-493/04, Piatkowski, tuomio 9.3.2006, Kok., s. I-2369, 34 kohta). Kun otetaan huomioon alaa koskevien jäsenvaltioiden järjestelmien ja lainsäädäntöjen välillä vallitsevat erot, tällainen muutto voi, kuten komissio toteaa, tapauskohtaisesti olla asianomaiselle henkilölle enemmän tai vähemmän edullinen tai epäedullinen asetuksen N:o 1408/71 nojalla sovellettavien kansallisten lakien yhdistelmän mukaan.

86 Näin ollen tilanne, jossa Petra von Chamier-Glisczinski oli muutettuaan Itävallassa sijaitsevaan hoitolaitokseen, johtui pikemminkin siitä, että Saksassa ja Itävallassa hoidon tarpeen kattamiseksi säädettyä lainsäädäntöä sovellettiin asetuksen N:o 1408/71 mukaisesti yhdessä, kuin SGB XI:n 34 §:n säännöksistä. Siinä tapauksessa, että Itävallan lainsäädännössä olisi säädetty luontoisetuuksista tilanteissa, joissa on olemassa hoidon tarve, kuten tässä asiassa kyseessä olevalla henkilöllä oli, asuinpaikan laitoksen olisi pitänyt antaa nämä etuudet kyseiselle henkilölle kyseisessä asetuksessa tarkoitetulla tavalla riippumatta siitä, mikä on Saksan lainsäädännön sisältö tältä osin, ja toimivaltainen laitos olisi korvannut tämän tälle laitokselle kyseisen asetuksen 36 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

87 Näin ollen Saksan liittotasavalta ja Itävallan tasavalta pystyivät valitsemaan vapaasti sairausvakuutusjärjestelmiensä yksityiskohtaiset säännöt ja toisen näistä järjestelmistä ei voida katsoa johtavan syrjintään tai haittaan ainoastaan siitä syystä, että se johtaa epäedullisiin seurauksiin, kun sitä sovelletaan EY 42 artiklalla käyttöönotettujen yhteensovittamismekanismien mukaisesti yhdessä toisen jäsenvaltion järjestelmän kanssa.

88 Kaiken edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että silloin kun sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmässä, jossa kyseinen hoitoa tarvitseva henkilö, joka on vakuutettu asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitettuna palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan perheenjäsenenä, asuu ei toisin kuin toimivaltaisen jäsenvaltion soveltamassa sosiaaliturvajärjestelmässä ole säädetty luontoisetuuksien antamisesta tilanteissa, joissa on olemassa hoidon tarve, EY 18 artikla ei ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa SGB XI:n 34 §:ssä tarkoitetun sääntelyn kaltaiselle sääntelylle, jonka perusteella toimivaltainen laitos kieltäytyy tällaisessa tilanteessa, riippumatta kyseisen asetuksen 19 artiklasta tai mahdollisesti 22 artiklan 1 kohdan b alakohdasta, ottamasta vastattavaksi toistaiseksi kuluja, jotka liittyvät oleskeluun asuinpaikan jäsenvaltiossa sijaitsevassa hoitolaitoksessa, sellaiseen määrään saakka, joka vastaa etuuksia, joihin asianomaisella henkilöllä olisi oikeus, jos hän saisi saman hoidon sopimusjärjestelmään kuuluvassa hoitolaitoksessa, joka sijaitsee toimivaltaisessa valtiossa.

Oikeudenkäyntikulut

89 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Silloin kun sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmässä, jossa hoitoa tarvitseva henkilö, joka on vakuutettu sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 ja sellaisena kuin se on muutettuna 5.6.2001 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1386/2001, tarkoitettuna palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan perheenjäsenenä, asuu, ei toisin kuin toimivaltaisen jäsenvaltion soveltamassa sosiaaliturvajärjestelmässä ole säädetty luontoisetuuksien antamisesta kyseisen henkilön tilanteen kaltaisissa tilanteissa, joissa on olemassa hoidon tarve, kyseisen asetuksen 19 artiklassa ja 22 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ei sellaisenaan edellytetä tällaisten etuuksien antamista toimivaltaisesta laitoksesta tai sen puolesta toimivaltaisen jäsenvaltion ulkopuolella.

2) Silloin kun sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmässä, jossa kyseinen hoitoa tarvitseva henkilö, joka on vakuutettu asetuksessa N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna asetuksella N:o 118/97 ja sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1386/2001, tarkoitettuna palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan perheenjäsenenä, asuu, ei toisin kuin toimivaltaisen jäsenvaltion soveltamassa sosiaaliturvajärjestelmässä ole säädetty luontoisetuuksien antamisesta tilanteissa, joissa on olemassa hoidon tarve, EY 18 artikla ei ole esteenä pääasiassa kyseessä

olevan kaltaisissa olosuhteissa SGB XI:n 34 §:ssä tarkoitetun sääntelyn kaltaiselle sääntelylle, jonka perusteella toimivaltainen laitos kieltäytyy tällaisessa tilanteessa, riippumatta kyseisen asetuksen 19 artiklasta tai mahdollisesti 22 artiklan 1 kohdan b alakohdasta, ottamasta vastattavaksi toistaiseksi kuluja, jotka liittyvät oleskeluun asuinpaikan jäsenvaltiossa sijaitsevassa hoitolaitoksessa, sellaiseen määrään saakka, joka vastaa etuuksia, joihin asianomaisella henkilöllä olisi oikeus, jos hän saisi saman hoidon sopimusjärjestelmään kuuluvassa hoitolaitoksessa, joka sijaitsee toimivaltaisessa valtiossa.

Allekirjoitukset